

Europos struktūriniai ir investicijų fondai

Valdymo pareiškimo ir metinės santraukos rengimo
gairės
valstybėms narėms

2014–2020 m. programavimo laikotarpis

2018 m. redakcija

ATSAKOMYBĖS RIBOJIMO PAREIŠKIMAS. Tai Komisijos tarnybų parengtas dokumentas. Jame, remiantis taikomais ES teisės aktais, kolegoms ir kitoms institucijoms, dalyvaujančioms stebint, kontroliuojant arba įgyvendinant Europos struktūrinius ir investicijų fondus (išskyrus Europos žemės ūkio fondą kaimo plėtrai (EŽŪFKP)), pateikiamos techninės gairės, kaip aiškinti ir taikyti šios srities ES taisykles. Šiuo dokumentu Komisijos tarnybos siekia išaiškinti minėtas taisykles, kad būtų lengviau įgyvendinti programas, ir paremti gerosios patirties sklaidą. Šiomis gairėmis nedaroma poveikio Teisingumo Teismo ir Bendrojo Teismo aiškinimui ar Komisijos sprendimams.

TURINYS

AKRONIMAI IR SANTRUMPOS	3
I. ĮVADINĖ INFORMACIJA	4
1. Nuorodos į teisės aktus.....	4
2. Gairių paskirtis	4
II. GAIRĖS	5
1. Valdymo pareiškimas	5
1.1. Valdymo pareiškimo 1 dalyje aptariami dalykai.....	5
1.1.1. Sąskaitose tinkamai pateikta išsami ir tiksli informacija pagal BNR 137 straipsnio 1 dalį	5
1.1.2. Kaip apibrėžta BNR, į sąskaitas įtrauktos išlaidos buvo panaudotos numatytiems tikslams ir laikantis patikimo finansų valdymo principo.....	5
1.1.3. Įdiegta programos VKS tinkamai užtikrinamas pagrindinių sandorių teisėtumas ir tvarkingumas, laikantis taikytinos teisės.....	6
1.2. Valdymo pareiškimo 2 dalyje aptariami dalykai.....	7
1.2.1. Galutinėje audito ir kontrolės ataskaitose ataskaitiniais metais nustatyti ir prie valdymo pareiškimo pridedamoje metinėje santraukoje nurodyti pažeidimai sąskaitose buvo tinkamai ištaisyti.....	7
1.2.2. Išlaidos, kurių teisėtumas ir tvarkingumas šiuo metu vertinamas, neįtraukiamos į sąskaitas, kol vertinimas nebus baigtas	8
1.2.3. Su rodikliais, orientyrais ir programos įgyvendinimo pažanga susiję duomenys, kurių reikalaujama pagal BNR 125 straipsnio 2 dalies a punktą ...	8
1.2.4. Atsižvelgiant į nustatytą riziką, yra nustatytos veiksmingos ir proporcingos kovos su sukčiavimu priemonės.....	9
1.2.5. Neatskleistų faktų, kurie galėtų pakenkti sanglaudos politikos įvaizdžiui, nėra.....	9
2. Metinė santrauka	9
2.1. Galutinių AI audito ataskaitų santrauka	10
2.1.1. Procedūriniai aspektai	10
2.1.2. Sistemose nustatytų klaidų ir trūkumų pobūdis ir mastas	11
2.2. Valdymo patikrinimų santrauka	11
2.2.1. Procedūriniai aspektai	12
2.2.2. Sistemose nustatytų klaidų ir trūkumų pobūdis ir mastas	12
2.3. Taisomieji veiksmai, kurių imtasi arba planuojama imtis.....	12
3. Darbas, kurį turi atlikti AI dėl valdymo pareiškimo	13
4. Laikas ir planavimas.....	13
1 PRIEDAS. METINĖS SANTRAUKOS FORMA	15
2 PRIEDAS. VALDYMO PATIKRINIMŲ METU NUSTATYTŲ FAKTŲ TIPOLOGIJA	20
3 PRIEDAS. ORIENTACINIS TVARKARAŠTIS	25

AKRONIMAI IR SANTRUMPOS

AI	Audito institucija
MKA	Metinė kontrolės ataskaita
MĮA	Metinė įgyvendinimo ataskaita
TVI	Tvirtinančioji institucija
CCI	<i>Code Commun d'Identification</i> (kiekvienai programai Komisijos priskirtas nuorodos numeris)
KDR	2014 m. kovo 3 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 480/2014
KĮR	2015 m. sausio 20 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 207/2015
BNR	Bendrųjų nuostatų reglamentas (2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013) ¹ su pakeitimais, padarytais Reglamentu (ES, Euratomas) 2018/1046
ETBG	Europos teritorinio bendradarbiavimo grupė (2013 m. gruodžio 17 d. Reglamentas (ES) Nr. 1302/2013)
ESIF	Europos struktūriniai ir investicijų fondai. Šios gairės taikomos visiems ESI fondams (ERPF, ESF, Sanglaudos fondui, EJRŽF), išskyrus Europos žemės ūkio fondą kaimo plėtrai (EŽŪFKP)
ETB	Europos teritorinis bendradarbiavimas (2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1299/2013)
VI	Vadovaujančioji institucija
VKS	Valdymo ir kontrolės sistema

¹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:32013R1303>

I. ĮVADINĖ INFORMACIJA

1. Nuorodos į teisės aktus

Reglamentas	Straipsniai
Reglamentas (ES) Nr. 1303/2013 su pakeitimais, padarytais Reglamentu (ES, Euratomas) 2018/1046 Bendrųjų nuostatų reglamentas <i>(toliau – BNR)</i>	BNR 125 straipsnio 4 dalies e punktas – vadovaujančiosios institucijos funkcijos, VI atsakomybė už valdymo pareiškimo ir metinės santraukos parengimą.
Reglamentas (ES) Nr. 207/2015 Komisijos įgyvendinimo reglamentas <i>(toliau – KĮR)</i>	6 straipsnio 1 dalis ir VI priedas (valdymo pareiškimo modelis).
2018 m. liepos 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 2018/1046 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių <i>(toliau – Finansinis reglamentas)</i>	63 straipsnio 5 dalies a ir b punktai

2. Gairių paskirtis

Pagal Finansinio reglamento 63 straipsnio 5 dalies a ir b punktus ir BNR 125 straipsnio 4 dalies e punktą iš VI reikalaujama parengti valdymo pareiškimą ir metinę santrauką. Šie dokumentai padeda valstybių narių lygmeniu stiprinti ESIF programų įgyvendinimo vidaus kontrolę ir didinti atskaitomybę pasidalijamojo valdymo sistemoje.

Šio dokumento paskirtis – valstybėms narėms pateikti praktines valstybių narių atsakomybės rengiant valdymo pareiškimą ir metinę santrauką gaires².

² Reikalaujama pagal BNR 125 straipsnio 4 dalies e punktą.

II. GAIRĖS

1. Valdymo pareiškimas

Ivadas

Valdymo pareiškimo modelis pateiktas KJR VI priede.

Valdymo pareiškimą sudaro dvi dalys:

– pats pareiškimas, kurį, remiantis Finansinio reglamento 63 straipsnio 6 dalimi, sudaro trys dalys:

- 1) tinkamas informacijos pateikimas, išsamumas ir tikslumas ataskaitose,
- 2) į šias sąskaitas įtrauktų išlaidų panaudojimas pagal numatytą paskirtį ir
- 3) VKS, kuria užtikrinamas pagrindinių operacijų teisėtumas ir tvarkingumas (1.1 skirsnis), taip pat

– VI patvirtinimas, kad VKS yra veiksminga ir atitinka reikalavimus dėl įvairių svarbiausių aspektų: dėl tinkamo aptiktų pažeidimų pašalinimo sąskaitose, įskaitant tuos atvejus, kai išlaidų teisėtumas ir tvarkingumas dar vertinamas, dėl duomenų, susijusių su rodikliais, orientyrais ir programos įgyvendinimo pažanga, dėl kovos su sukčiavimu priemonių veiksmingumo ir proporcingumo, dėl to, kad nėra neatskleistų faktų, kurie galėtų pakenkti sanglaudos politikos įvaizdžiui (1.2 skirsnis).

Valdymo pareiškimą reikia rengti atskirai kiekvienai programai, jis susijęs su programos įgyvendinimu visus finansinius metus. Valdymo pareiškimas turėtų nuosekliai derėti su metine santrauka. Jeigu programos finansuojamos iš kelių fondų ir sąskaitas reikėtų teikti Komisijai dėl kiekvieno fondo atskirai, VI turėtų parengti bendrą valdymo pareiškimą.

1.1. Valdymo pareiškimo 1 dalyje aptariamai dalykai

1.1.1. Sąskaitose tinkamai pateikta išsami ir tiksli informacija pagal BNR 137 straipsnio 1 dalį

VI turi įdiegti sistemą, kurioje elektroniniu formatu registruotų ir saugotų duomenis apie kiekvieną reikiamą veiksmą ir kuri, *inter alia*, būtų naudojama finansų valdymo, patikrinimų ir audito tikslais. VI užregistruotais finansiniais duomenimis remiasi TVI, rengdamos metines sąskaitas. VI turi užtikrinti, kad TVI būtų perduoti patikimi duomenys metinėms sąskaitoms rengti. Vykdydama šią pareigą, VI yra kompetentinga patvirtinti, kad sąskaitose informacija pateikta tinkamai, yra išsami ir tiksli.

Tačiau galutinė atsakomybė už metinių sąskaitų parengimą ir patvirtinimą, kad jos yra išsamios, tikslios ir teisingos, tenka TVI.

1.1.2. Kaip apibrėžta BNR, į sąskaitas įtrauktos išlaidos buvo panaudotos numatytiems tikslams ir laikantis patikimo finansų valdymo principo.

Į sąskaitas įtrauktos išlaidos laikomos panaudotomis numatytiems tikslams ir laikantis patikimo finansų valdymo principo tada, jeigu jos, laikantis programos intervencinių veiksmų logikos, padeda pasiekti konkrečius prioritetinių krypčių, pagal kurias atrenkami atitinkami veiksmai, lygmeniu nustatytus tikslus ir rezultatus.

Kad galėtų tai patvirtinti, VI turi, naudodamasi VKS, įsitikinti bent šiais dalykais:

- kad patvirtinti atrankos kriterijai yra susiję su kiekvieno prioriteto **intervencinių veiksmų logika** ir yra skirti atrinkti veiksams, kuriais bus pasiekti **produkto ir rezultatų rodikliai**, atitinkantys prioritetingas krypties tikslus, su jais susijusius rodiklius ir veiklos rezultatų planą;
- kad veiksmai, kurių išlaidos įtrauktos į sąskaitas, buvo veiksmingai atrinkti, laikantis **patvirtintų atrankos kriterijų**, ir
- jeigu išlaidos susijusios su **finansinėmis priemonėmis**, tuo, kad, be kitų dalykų, finansinės priemonės yra pagrįstos *ex ante* įvertinimu, per kurį nustatytas rinkos nepakankamumas arba nepakankamai optimalios investavimo galimybės.

ETB taikomi tie patys principai. Vienas dalykas, kuriam ETB atveju reikia skirti ypač daug dėmesio, atsižvelgiant ir į 2007–2013 m. programavimo laikotarpio įgytą patirtį, yra tai, ar nustatytos ir taikomos tinkamos ir aiškios veiksmų atrankos sąlygos, kad būtų užtikrinta, jog bendrai finansuojami būtų tik tie veiksmai, kurie iš tikrųjų yra bendri.

1.1.3. Įdiegta programos VKS tinkamai užtikrinamas pagrindinių sandorių teisėtumas ir tvarkingumas, laikantis taikytinos teisės.

VI gali daryti išvadą, kad įdiegta programos VKS tinkamai užtikrinamas pagrindinių sandorių teisėtumas ir tvarkingumas, laikantis taikytinos teisės, kai:

a) įvertinta, kad pagrindiniai BNR IV priede išdėstyti VKS reikalavimai atskaitiniais metais įvykdyti (arba iš esmės įvykdyti)³. Laikantis šių pagrindinių reikalavimų užtikrinamas pagrindinių sandorių teisėtumas ir tvarkingumas ir į ESIF lėšomis remiamas programos įtrauktų veiksmų realumas ir

b) tais atvejais, kai buvo nustatyta, jog reikalavimų nesilaikyta, VI atsižvelgė į AI ir, jei reikia, ES auditorių darbo rezultatus ir rekomendacijas dėl programos.

Tiksliau, VI įsitikino bent šiais dalykais:

- kad yra patikima kompiuterinė sistema, naudojama BNR III priede reikalaujamiems duomenims apie kiekvieną veiksmą rinkti, registruoti ir saugoti, įskaitant duomenis apie padarytą pažangą siekiant programos tikslų, finansinius duomenis ir duomenis, susijusius su rodikliais ir orientyrais, kaip numatyta BNR 125 straipsnio 2 dalies a punkte. Jeigu veiksmas remiamas iš ESF ir to reikalaujama pagal ESF, reikėtų įtraukti duomenis apie atskirus dalyvius ir duomenis suskirstyti pagal lyčių rodiklius;
- kad atrenkant veiksmus ypač daug dėmesio skirta šiems aspektams:
 - ar **intervencinių veiksmų mastas** atitinka veiklos, kurią galima bendrai finansuoti ESIF lėšomis, tipus;
 - ar veiksmų **geografinė vieta** yra vietovėse, kuriose galima vykdyti konkretaus pobūdžio programą arba veiklą;

³ 1 arba 2 kategorija; žr. KĮR IX priedo 10.1 lentelę ir KDR IV priedo 1 lentelę bei Komisijos *gaires dėl bendrosios valdymo ir kontrolės sistemų vertinimo metodikos (2014 m. gruodžio 18 d. gairės EGESIF_14-0010-final)*.

- ar **naudos gavėjai pagal pobūdį** gali gauti paramą (paramą pagal tam tikras priemones gali gauti tik tam tikros įmonės, organizacijos arba ekonominės veiklos vykdytojai);
- ar **veiksmai ilgalaikiai**, o investicijos išlaikomos BNR 71 straipsnyje nurodytą laikotarpį;
- kad prieš išlaidas deklaruojant TVI ir prieš parengiant sąskaitas, VI tarnybos arba VI prižiūrimos tarpinės institucijos atliko pakankamus valdymo patikrinimus. Patikrinimus sudaro ir administraciniai kiekvienos naudos gavėjų paraiškos atlyginti išlaidas patikrinimai (pagrįstais atvejais galima tikrinti sandorių imtis), ir veiksmų patikrinimai vietoje, taip patvirtinant, kad užtikrinta pakankama audito seka (plg. Komisijos *valdymo patikrinimų gaires*, visų pirma jų 1.7 skirsnį⁴);
- kad proporcingos kovos su sukčiavimu priemonės yra taikomos ir yra veiksmingos ir kad tvirtinant į sąskaitas įtrauktas išlaidas į tas priemones atsižvelgiama;
- kad atsižvelgiant į TVI nustatytus faktus ir rekomendacijas, imtasi reikiamų veiksmų;
- kad atsižvelgiant į nacionalinių arba ES audito institucijų nustatytus faktus ir rekomendacijas, imtasi reikiamų veiksmų.

Tie patys principai taikomi ir ETB programoms, tik jas reikia labiau koordinuoti, nes paprastai įdiegtos sistemos būna sudėtingos, o veiklos vykdytojai įvairūs. ETB reglamento 23 straipsnio 4 dalyje nurodytas jungtinio sekretoriato vaidmuo, tikrintojų funkcijos ir rašytiniai susitarimai, kurie turi būti sudaryti tarp tikrintojų ir VI, yra svarbiausi ETB programų VKS elementai.

Todėl savo teiginį, kad ETB programai įdiegta VKS tinkamai užtikrinamas pagrindinių sandorių teisėtumas ir tvarkingumas ir atitiktis taikytinai teisei, VI turėtų grįžti pirmiau minėtų organizacijų ir institucijų atlikto koordinuojamo darbo įvertinimu.

1.2. Valdymo pareiškimo 2 dalyje aptariami dalykai

1.2.1. Galutinėje audito ir kontrolės ataskaitose ataskaitiniais metais nustatyti ir prie valdymo pareiškimo pridedamoje metinėje santraukoje nurodyti pažeidimai sąskaitose buvo tinkamai ištaisyti.

Tuo tikslu VI turėtų įsitikinti, kad, prieš pateikiant sąskaitas Komisijai, dėl pažeidimų, atsižvelgiant į pačios VI valdymo patikrinimų rezultatus ir į nacionalinių arba ES audito institucijų galutinius audito rezultatus, buvo imtasi reikiamų tolesnių veiksmų.

Reikiami tolesni veiksmai reiškia, kad atitinkamos netinkamos finansuoti sumos buvo faktiškai atimtos – pašalintos iš vėlesnio tų pačių ataskaitinių metų tarpinio mokėjimo⁵ arba pašalintos iš sąskaitų⁶.

Papildomos pagalbos ir rekomendacijų šiuo klausimu nacionalinėms institucijoms suteikta trijose gairėse dėl sąskaitų⁷.

⁴ Dokumentas EGESIF_14-0012 ir jo atnaujintos versijos.

⁵ Sumos, kurios turi būti įtraukiamos į Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 1011/2014 VII priedo 2 priedėlį.

⁶ Tokiu atveju reikiama informacija pateikiama išlaidų sutikrinimo lentelėje Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 1011/2014 VII priedo 8 priedėlyje.

Jeigu trūkumų nustatyta VKS, bet tolesni veiksmai, kurių dėl to imtasi, pasirašant valdymo pareiškimą dar vykdomi, šiame skirsnyje VI nurodo reikiamus tebevykdomus taisomuosius veiksmus ir atitinkamas susijusias sumas, jeigu taikoma (pareiškimo formoje tam palikta vietos laisvos formos tekstui įrašyti).

1.2.2. Išlaidos, kurių teisėtumas ir tvarkingumas šiuo metu vertinamas, neįtraukiamos į sąskaitas, kol vertinimas nebus baigtas

BNR 137 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad, jeigu valstybė narė į savo sąskaitas neįtraukia išlaidų, kurios anksčiau buvo įtrauktos į tarpinio mokėjimo paraišką už ataskaitinius metus, nes vyksta tų išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo vertinimas, visos tokios išlaidos ar jų dalis, kurios vėliau nustatytos kaip teisėtos ir tvarkingos, gali būti įtrauktos į tarpinio mokėjimo paraišką, susijusią su paskesniais ataskaitiniais metais.

TVI išlaidas sąskaitose deklaruoja tik tada, jei nustato, kad išlaidos atitinka taikytinus teisės aktus, t. y. yra teisėtos ir tvarkingos. Todėl šia nuostata sukuriama pagrindas išlaidas iš sąskaitų pašalinti, jeigu po išlaidų deklaravimo ankstesniame tarpinio mokėjimo prašyme kyla abejonų dėl jų teisėtumo ir tvarkingumo. Tokių abejonų gali kilti per VI ar TVI atliekamus tolesnius patikrinimus arba AI ar ES auditorių atliekamus auditus, kol neturima galutinių rezultatų (pavyzdžiui, kol neatlikti reikalingi papildomi patikrinimai arba neužbaigta prieštaravimų procedūra). Daugiau rekomendacijų dėl galimo vertinamų išlaidų įtraukimo pateikta atnaujintose Komisijos *gairėse dėl MKA ir audito nuomonės* (EGESIF 15_0002) ir atnaujintose Komisijos *gairėse dėl panaikintų, susigrąžintų, susigrąžintinų ir nesusigrąžinamų sumų* (EGESIF 15_0017).

Jeigu VI, atlikusi valdymo patikrinimus, turi abejonų dėl išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo, visų pirma ji neturėtų šių išlaidų deklaruoti TVI tol, kol nepriims galutinio sprendimo dėl atitinkamų išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo. Tokių abejonų dėl išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo taip pat gali kilti per valdymo patikrinimus, atliekamus po atitinkamų išlaidų įtraukimo į mokėjimo prašymą (pavyzdžiui, po patikrinimų vietoje arba atlikus papildomus sisteminių aspektų patikrinimus), per papildomus TVI atliekamus dokumentų patikrinimus arba atsižvelgiant į preliminarinius audito rezultatus ar audito ataskaitų projektų rezultatus, dėl kurių sąskaitų rengimo metu dar vyksta prieštaravimų procedūra. Tokiu atveju rekomenduojama, kad TVI, VI prašymu arba vykdydama savo pačios pareigas, atitinkamas išlaidas pašalintų iš sąskaitų, susijusių su konkrečiais ataskaitiniais metais, kol nebus užbaigtas patikrinimas ir nebus padarytos vertinimo išvados. VI ir AI nuolat informuojamos apie tokias pašalintas išlaidas – jos nurodomos pastaboje, į sąskaitas įtrauktų išlaidų sutikrinimo lentelėje (plg. Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 1011/2014 VII priedo 8 priedėlį ir atnaujintas Komisijos *gaires dėl sąskaitų rengimo, tikrinimo ir priėmimo*, EGESIF 15_0018). Jeigu vėliau nustatoma, kad laikinai pašalintos sumos yra tinkamos finansuoti, t. y. jau pateikus ataskaitinių metų sąskaitas, šias sumas, kaip nurodyta BNR 137 straipsnio 2 dalyje, galima įtraukti į paskesnę kitų ataskaitinių metų tarpinio mokėjimo paraišką.

1.2.3. Su rodikliais, orientyrais ir programos įgyvendinimo pažanga susiję duomenys, kurių reikalaujama pagal BNR 125 straipsnio 2 dalies a punktą.

VI gali patvirtinti, kad su rodikliais, orientyrais ir programos įgyvendinimo pažanga susiję duomenys (bendrieji ir konkrečios programos rodikliai, taip pat su programa susiję finansiniai duomenys) yra patikimi, jei yra įdiegusi veiksmingą kompiuterinę duomenų apie kiekvieną

7 Plg. atnaujintas Komisijos *gaires dėl sąskaitų rengimo, nagrinėjimo ir pripažinimo* (EGESIF 15_0018), atnaujintas Komisijos *gaires dėl panaikintų, susigrąžintų, susigrąžintinų ir nesusigrąžinamų sumų* (EGESIF 15_0017) ir atnaujintas Komisijos *gaires dėl sąskaitų audito* (EGESIF 15_0019).

veiksmą rinkimo, registravimo ir saugojimo sistemą, kaip nurodyta 1.1.3 skirsnyje. VI įsitikino, kad nustatyta tvarka, atsižvelgiant į tarptautinius IT standartus⁸, buvo veiksminga ir padėjo užtikrinti sistemos saugumą.

Be to, VI, taikydama savo procedūras, remdamasi savo nurodymais ir patikrinimais, įsitikino, kad atitinkamu valdymo lygmeniu yra vedama išsami kiekvieno veiksmo apskaita ir saugomi patvirtinamieji dokumentai, taip užtikrinant pakankamą audito seką. Galiausiai VI taip pat atsižvelgė į AI arba ES institucijų atlikto su rodikliais ir orientyrais susijusių duomenų, nurodytų BNR 125 straipsnio 2 dalies a punkte, patikimumo audito rezultatus.

1.2.4. Atsižvelgiant į nustatytą riziką, yra nustatytos veiksmingos ir proporcingos kovos su sukčiavimu priemonės.

BNR 125 straipsnio 4 dalies c punkte nustatyta, kad VI, atsižvelgdama į nustatytą riziką, įdiegia veiksmingas ir proporcingas kovos su sukčiavimu priemones. VI skirta pagalba ir rekomendacijos šiuo klausimu išdėstytos Komisijos gairėse „*Sukčiavimo rizikos vertinimas ir veiksmingos bei proporcingos kovos su sukčiavimu priemonės*“ (2014 m. birželio 16 d. gairės EGESIF 14-0021-00).

VI yra kompetentinga suteikti prašomą patvirtinimą, jeigu yra įdiegusi nustatytai rizikai proporcingas ir konkrečioms ESIF paramos įgyvendinimo pagal konkrečią programą ir konkrečiame regione atvejams pritaikytas kovos su sukčiavimu priemones. Rekomenduojama, kad VI pagrįstų savo patvirtinimą, kad yra įdiegtos veiksmingos ir proporcingos kovos su sukčiavimu priemonės, nuolat atnaujindama informaciją apie įtarimų dėl sukčiavimo ir nustatytų bei nagrinėjamų sukčiavimo atvejų skaičių ir analizuodama paskutiniųjų atvejų *modus operandi* bei trūkstamas kontrolės priemones, dėl kurių susidarė sąlygos tokiems atvejams atsirasti.

1.2.5. Neatskleistų faktų, kurie galėtų pakenkti sanglaudos politikos įvaizdžiui, nėra.

Kad galėtų tai patvirtinti, VI įsitikina, kad jai nežinoma jokių neatskleistų su programos įgyvendinimu susijusių dalykų, kurie galėtų pakenkti sanglaudos politikos įvaizdžiui. Todėl VI turėtų būti atskleidusi visą turimą aktualią informaciją ir šia informacija pasidalijusi su programos institucijomis, nacionalinėmis kompetentingomis sukčiavimo tyrimo tarnybomis, už ESI fondus atsakingomis Komisijos tarnybomis ir, jei reikia, su OLAF. Prie šios informacijos priskiriama informacija apie nustatytus VKS trūkumus, pažeidimus arba įtarimus dėl sukčiavimo arba korupcijos.

2. Metinė santrauka

VI parengia metinę santrauką, kurioje bendrai aprašo ir apibendrina valdymo patikrinimų, kontrolės ir per ataskaitinius metus deklaruotų bei į sąskaitas įtrauktų išlaidų galutinių auditų rezultatus. Visi veiksmai, susiję su išlaidomis ir (arba) sistemomis, kurios yra vertinamos, turėtų būti atskleisti metinės santraukos tekste. Tačiau visos su šiomis išlaidomis susijusios paskesnės finansinės pataisos turėtų būti nurodomos tik ataskaitinių metų, kuriais baigiamas

⁸ Be COBIT (Informacinių ir su jomis susijusių technologijų kontrolės tikslų) sistemos, tarptautiniai informacijos saugumo standartai yra (tuo neapsiribojant): ISO/IEC standartas Nr. 27001 („Informacijos technologija. Saugumo metodai. Informacijos saugumo valdymo sistemos. Reikalavimai“) ir ISO/IEC standartas Nr. 27002 („Informacijos technologija. Saugumo metodai. Informacijos saugumo valdymo praktikos kodeksas“), paskutinį kartą pakartotinai išleisti 2013 m. VI taip pat gali atsižvelgti į visus susijusius nacionalinius standartus.

vertinimas, nustatomos ir įgyvendinamos galutinės taisomosios priemonės, metinėje santraukoje⁹.

Metinė santrauka yra vienas iš pagrindinių šaltinių, kuriais remiantis rengiamas valdymo pareiškimas, ir ja papildoma sąskaitose ir MKA pateikta informacija. ES teisės aktuose nėra nustatyto metinės santraukos modelio. Siekiant paskatinti laikytis nuoseklios metodikos, 1 priede pateikiama neprivaloma rekomenduojama forma.

Kad būtų išvengta administracinės naštos ir darbo dubliavimo, Komisija rekomenduoja metinėje santraukoje nekartoti MKA, kurią turi teikti AI, jau išdėstytos informacijos. Vietoje jos metinėje santraukoje racionaliausia būtų pateikti kryžmines nuorodas į konkrečius MKA skirsnius. Todėl atitinkami MKA skirsniai laikomi metinės galutinių audito ataskaitų santraukos, kurią reikalaujama parengti pagal Finansinį reglamentą, dalimi.

VI taip pat turėtų įtraukti visus aktualius duomenis apie atliktus valdymo patikrinimus ir jų analizę į metinę santrauką. Atliktos kontrolės sąrašą turėtų sudaryti VI, remdamasi administraciniais patikrinimais ir patikromis vietoje, kuriuos atliko pati arba kuriuos jai prižiūrint atliko tarpinė institucija, kuriai VI perdavė pareigą vykdyti tokią kontrolę.

Įgyvendinant ETB programas, kiekviena dalyvaujanti valstybė narė arba trečioji šalis gali nuspręsti paskirti instituciją arba asmenį, kurie vykdys tokią naudą gavėjų kontrolę jos teritorijoje (toliau – tikrintojai). Tokiu atveju VI įsitikina, ar paskirtas tikrintojas patikrino kiekvieno veiksmo dalyvaujančio naudą gavėjo deklaruotas išlaidas ir ar patikrinimų rezultatai pateikti metinėje santraukoje.

Be to, jeigu VI mano, kad tai yra svarbu valdymo pareiškimui, ji į metinę santrauką taip pat gali įtraukti apibendrintą informaciją apie kitus auditus ir kontrolės priemones, kuriuos atliko nacionalinės ir (arba) ES institucijos, nepriklausančios programos VKS.

Tikimasi, kad įdiegtomis procedūromis užtikrinama, jog rengiant metinę santrauką:

- a. surenkami galutiniai visų atitinkamų institucijų atliktų kiekvienos programos auditų ir kontrolės, įskaitant VI arba jos vardu tarpinių institucijų atliktus valdymo patikrinimus ir AI arba AI prižiūrint atliktus auditus, rezultatai;
- b. išanalizuojamas sistemos nustatytų klaidų ir trūkumų pobūdis bei mastas ir tolesnės priemonės, kurių dėl jų buvo imtasi (taisomieji veiksmai, kurių imtasi arba planuojama imtis);
- c. nustačius sisteminių klaidų, įgyvendinami prevenciniai ir taisomieji veiksmai.

2.1. Galutinių AI audito ataskaitų santrauka

Reikėtų vengti dubliuoti informaciją, susijusią su galutinėmis audito ataskaitomis, nes ta informacija jau įtraukta į AI rengiamą MKA.

2.1.1. Procedūriniai aspektai

Jeigu VI nusprendžia visus aktualius duomenis įtraukti į pačią metinę santrauką, rengdama galutinių audito ataskaitų santrauką, ji turėtų remtis iš AI gauta informacija. Todėl itin svarbu,

⁹ Atitinkamų metinės santraukos dalių lentelėse, kuriose pateikiamas taisomųjų veiksmų kiekybinis įvertinimas.

kad AI visas galutines audito ataskaitas (sistemų audito ataskaitas¹⁰, veiksmų audito ataskaitas¹¹, sąskaitų audito ataskaitą) laiku pateiktų VI.

Jeigu atsakomybė už informacijos, susijusios su galutinių audito ataskaitų santrauka, apibendrinimą priskiriama skirtingoms institucijoms (VI, AI, įgaliotosioms audito institucijoms), tarp šių institucijų turėtų būti sudaryti susitarimai, kuriais būtų užtikrintas tinkamas koordinavimas, ir turėtų veikti patikima informacinė sistema, kuri padėtų surinkti duomenis. Jeigu yra sukurta bendra duomenų bazė, AI ir reikiama atvejais įgaliotosios audito institucijos turėtų užkoduoti duomenis, susijusius su galutinėmis audito ataskaitomis, tiesiogiai bendroje duomenų bazėje, kad juos būtų galima naudoti ir VI metinei santraukai, ir MKA.

Jeigu VI nusprendžia nekartoti informacijos, kurią AI jau pateikė MKA, į metinę santrauką ji turėtų įtraukti reikiamas kryžmines nuorodas į atitinkamus MKA skirsnius (žr. 1 priede pasiūlytą metinės santraukos formą).

2.1.2. Sistemose nustatytų klaidų ir trūkumų pobūdis ir mastas

Į galutinių audito ataskaitų, kurios parengiamos pasibaigus prieštaravimų procedūrai su audituojamu subjektu, santrauką taip pat reikėtų įtraukti sistemose nustatytų klaidų ir trūkumų pobūdžio bei masto analizę, taip pat įvardyti sisteminio pobūdžio problemas.

Šią analizę AI pateikia MKA 4, 5 ir 6 skirsniuose. Analizuojami šie aspektai (metinėje santraukoje galima pateikti kryžmines nuorodas į šią analizę):

- Sistemų auditų atveju analizėje turėtų būti pažymėti pagrindiniai sistemų elementai, atsižvelgiant į būtiniausias taikytinų teisės aktų reikalavimus (KĮR IX priedo 10.1 lentelė ir BNR IV priedo 1 lentelė. Išsamesnės rekomendacijos pateiktos Komisijos *gairėse dėl bendrosios valdymo ir kontrolės sistemų vertinimo metodikos (2014 m. gruodžio 18 d. gairės EGESIF_14-0010-final)*.
- Veiksmų auditų atveju į analizę reikėtų įtraukti atsitiktinės atrankos tvarka sudarytoje imtyje nustatytų netinkamų finansuoti išlaidų sumą, bendrą klaidų lygį, bendrą likutinį klaidų lygį, kitų išlaidų, kurių auditas atliktas ne atsitiktinės atrankos tvarka sudarytoje imtyje, sumą ir dėl bendro klaidų lygio padarytas pataisas (KĮR IX priedo 10.2 lentelė). Analizėje taip pat reikėtų nurodyti, ar kuris nors iš tų pažeidimų yra sisteminio ar anomalaus pobūdžio.
- Sąskaitų auditų atveju klaidų analizėje reikėtų nurodyti, ar aptiktos išimtys yra susijusios su tinkamu sąskaitų pateikimu, išsamumu arba tikslumu, ir nurodyti padarytas ir sąskaitose atspindėtas finansines pataisas.

2.2. Valdymo patikrinimų santrauka

VI į metinę santrauką turėtų įtraukti apibendrintą informaciją apie visą atliktą administracinę kontrolę, kontrolę vietoje, jos rezultatų įvertinimą, poveikį VKS ir į sąskaitas įtrauktų išlaidų teisėtumą ir tvarkingumą. Išsamios gairės šiuo klausimu išdėstytos Valdymo patikrinimų gairėse (EGESIF 14-0012).

¹⁰ Įskaitant horizontaliuosius / teminius auditus.

¹¹ Įskaitant, kai taikoma, papildomos imties auditus.

2.2.1. Procedūriniai aspektai

Administracinių deklaruotų išlaidų dokumentų patikrinimų santraukoje turėtų būti aprašyta VI tais metais taikyta metodika. Metodikoje turėtų būti nurodyta, ar administraciniai patikrinimai apėmė 100 proc. į kiekvieną paraišką atlyginti išlaidas įtrauktų išlaidų straipsnių, ar buvo tikrintos jų imtys (žr. Valdymo patikrinimų gairių 1.7 skirsnį). Antruoju atveju reikėtų paaiškinti, kokia metodika ir kokie rizikos kriterijai taikyti atrenkant imtis (pvz., pagal naudos gavėjų tipą, išlaidų kategoriją, straipsnių vertę, ankstesnę patirtį). VI taip pat turėtų patvirtinti, ar administracinę kontrolę arba jos dalį buvo pavesta vykdyti tarpinėms institucijoms. Šiuo atveju metinėje santraukoje galima aprašyti, kokios priežiūros procedūros taikytos per ataskaitinius metus, kad VI galėtų įsitikinti, ar patikrinimai, kuriuos vykdė tarpinės institucijos, buvo pakankami.

Į kontrolės vietoje santrauką reikėtų įtraukti duomenis apie tai, kiek kartų per ataskaitinius metus vykdyta deklaruotų išlaidų kontrolė, ir aprašyti VI taikytą metodiką, įskaitant kriterijus, pagal kuriuos buvo atrenkami veiksmai, kurių kontrolė vykdyta vietoje. Kontrolės vietoje metodikos aprašas taip pat padidintų metinės santraukos pridėtinę vertę, jeigu jame taip pat būtų pažymėti pagrindiniai per patikrinimą vietoje tikrinti aspektai, ypač tie aspektai, kurių per administracinius dokumentų patikrinimus patikrinti neįmanoma arba sunku (pvz., susiję su apskaitos įrašų oficialiose naudos gavėjo sąskaitose realumo patvirtinimu, veiksmo realumo patikrinimu, fizine pažanga, Sąjungos viešinimo taisyklių laikymusi, tuo, ar pristatytas produktas arba suteikta paslauga visapusiškai atitiko sutarčių sąlygas).

Jeigu Komisija pagal BNR 124 straipsnio 3 dalį prašė aprašyti VI vykdomas funkcijas ir procedūras, pakaktų nuorodos į atitinkamą aprašo skirsnį, kuriame aprašyta ši metodika.

Analogiškai, jeigu ta pati metodika ar kriterijai vėlesniais metais per administracinę dokumentų kontrolę arba kontrolę vietoje taikomi ir toliau, VI gali pateikti nuorodas į ankstesnėse metinėse santraukose pateiktą aprašą. Tačiau abiem atvejais reikėtų atskleisti informaciją apie visus jau nurodytos metodikos pakeitimus.

ETB programų atveju, kai apibendrinama informacija apie visą programos lygmeniu atliktą darbą, VI įsitikina ir metinėje santraukoje patvirtina, kad kiekvienoje valstybėje narėje arba trečiojoje šalyje paskirtas tikrintojas patikrino kiekvieno veiksmo dalyvaujančio naudos gavėjo išlaidas.

2.2.2. Sistemose nustatytų klaidų ir trūkumų pobūdis ir mastas

Iš VI reikalaujama į metinę santrauką įtraukti pagrindinių atliekant administracinius patikrinimus ir kontrolę vietoje gautų rezultatų aprašą (plg. 1 priedo B ir C dalis), taip pat išvardyti pagrindinius aptiktų klaidų tipus. Šiuo atžvilgiu VI rekomenduojama vadovautis standartine Komisijos ir audito institucijų suderinta klaidų tipologija (plg. 2 priedą, kuri audito institucijos taip pat savanoriškai naudoja MKA tikslais, kad galėtų atlikti bendrą analizę programų, valstybių narių ir ES lygmenimis).

Šiame metinės santraukos skirsnyje taip pat reikėtų nurodyti, ar atliekant administracinius patikrinimus arba kontrolę vietoje aptiktos klaidos yra sisteminio pobūdžio arba ar yra susijusios su VI kuriai nors tarpinei institucijai perduotomis užduotimis.

2.3. Taisomieji veiksmai, kurių imtasi arba planuojama imtis

Iki sąskaitų projekto parengimo VI turėtų atlikti nustatytų klaidų vertinimą. VI nurodo, kokias išvadas padarė, atlikdama šiuos valdymo patikrinimus, auditus ir kontrolę, ir kokias taisomąsias priemones pritaikė, kad patobulintų VKS veikimą arba atskirus veiksmus. Tokios taisomosios priemonės gali būti planuojamos arba priimtose instrukcijos ir gairės, planuojami

surengti arba surengti mokymai naudos gavėjams ir pareiškėjams bei savo ir (arba) TVI darbuotojams, kad būtų užkirstas kelias tų pačių klaidų kartojimui būsimuose veiksmuose. Be to, metinėje santraukoje VI turėtų aprašyti, kokių taisomųjų veiksmų ėmėsi arba planuoja imtis, atsižvelgdama į tai, ar kurios nors nustatytos problemos pripažintos sisteminio pobūdžio problemomis. Tokiais atvejais VI metinėje santraukoje paaiškina, kaip kiekybinis netinkamų finansuoti išlaidų įvertinimas pritaikytas visai tiriamajai visumai, kurią paveikė nustatytos problemos.

Jeigu tokias priemones dar reikia įgyvendinti, VI aprašo, kokių taisomųjų priemonių nusprendė imtis, ir pateikia jų įgyvendinimo tvarkaraštį. Pagal šį aprašą rengiama atitinkamame valdymo pareiškimo skirsnyje pateikiama informacija (plg. 1.2.1 ir 1.2.2 skirsnius).

Jeigu aptiktos klaidos priskirtinos prie tarpinei institucijai perduotų užduočių, VI siūloma nurodyti, kokių priemonių ji paprašė imtis tarpinės institucijos, kad ši patobulintų savo administracinius patikrinimus ir kontrolę vietoje. Be to, jeigu reikia, VI gali aprašyti, kaip peržiūrėjo savo procedūras, pagal kurias prižiūri, kaip vykdomos tarpinei institucijai perduotos užduotys (pvz., jei reikia, pakartotinai atlikdama tarpinės institucijos atliktus patikrinimus arba kontrolę vietoje). Tokiu atveju, jeigu aptikti perduotų užduočių vykdymo trūkumai kartojasi ir ilgainiui nepašalinami, VI taip pat gali nurodyti, kad dar kartą apsvaistė galimybę atšaukti ir galbūt atšaukė perduotas užduotis.

Jeigu po patikrinimų, auditų ir kontrolės priemonių¹² sąskaitos koreguotos, palyginti su tais metais į tarpinius mokėjimus įtrauktomis išlaidomis, atlikus pavienes arba sistemes pataisas, metinėje santraukoje būtų naudinga nurodyti taisytas sumas pagal prioritetines kryptis. Be to, reikėtų nurodyti, kurios sumos buvo taisomos prieš galutinį tarpinio mokėjimo prašymą pateikiant Komisijai ir po jo pateikimo. Tai palengvins TVI ir AI darbą užtikrinant, kad sąskaitose, kurias reikia teikti Komisijai, į šias pataisas būtų deramai atsižvelgta.

3. Darbas, kurį turi atlikti AI dėl valdymo pareiškimo

Pagal Finansinio reglamento 63 straipsnį AI, parengusi audito nuomonę, turėtų nurodyti, ar, remiantis jos audito darbu, kyla abejonų dėl VI valdymo pareiškime pateiktų tvirtinimų.

Todėl AI turėtų palyginti valdymo pareiškime pateiktus tvirtinimus su savo audito darbo rezultatais, kad įsitikintų, ar nėra skirtumų arba nenuoseklių dalykų.

Jeigu skirtumų arba nenuoseklių dalykų yra, AI rekomenduojama aptarti savo pastebėtus dalykus su VI, kad VI pateiktų papildomos informacijos arba, jei yra laiko, pataisytų savo valdymo pareiškimą.

ETB programų atveju viena AI turėtų būti atsakinga už AI funkcijų vykdymą, siekiant užtikrinti, kad visoje programos teritorijoje būtų laikomasi vienodų standartų. Jeigu tai neįmanoma, turėtų būti galimybė, kad programos AI padėtų auditorių grupė. Tokiu atveju kiekvienai bendradarbiavimo programoje dalyvaujančiai valstybei narei arba trečiajai šaliai atstovaujančių auditorių grupė yra atsakinga už valdymo pareiškimo aspektus, susijusius su programos įgyvendinimu tos valstybės narės arba trečiosios šalies teritorijoje, kad programos AI galėtų atlikti savo įvertinimą.

4. Laikas ir planavimas

BNR 138 straipsnyje nustatyta, kad valdymo pareiškimas ir metinė santrauka (kartu su

¹² Teikiant tokią informaciją taip pat galima nurodyti, kokių priemonių imtasi pagal faktus, per auditą nustatytus dėl sąskaitų, ir kokias apskaitos korekcijas reikėjo atlikti prieš sąskaitas pateikiant Komisijai.

sąskaitomis, audito nuomone ir kontrolės ataskaita) teikiami nuo 2016 m. iki 2025 m. imtinai už kiekvienus ataskaitinius metus iki Finansinio reglamento 63 straipsnio 5 dalyje nurodyto termino, t. y. iki kitų metų vasario 15 d. Gavusi pagrįstą atitinkamos valstybės narės prašymą, Komisija išimtiniais atvejais šį terminą gali pratęsti iki kovo 1 d. Šis terminas taikomas visiems pirmiau aprašytiems dokumentams. Valstybė narė turi pati nustatyti dokumentų perdavimo vidaus tvarką, kad valstybės narės lygmeniu šio termino būtų laikomasi.

VI turėtų AI pateikti galutinės valdymo pareiškimo redakcijos ir metinės galutinių audito ataskaitų ir atliktos kontrolės santraukos kopiją, įskaitant sistemose nustatytų klaidų ir trūkumų pobūdžio bei turinio analizę, taip pat taisomuosius veiksmus, kurių imtasi arba planuojama imtis. Tuo tikslu programos institucijoms rekomenduojama susitarti dėl tinkamų vidaus terminų, taikomų dokumentų perdavimui tarp institucijų, kai šios vykdo atitinkamas savo pareigas. Visas valstybių narių ir Komisijos susirašinėjimas, susijęs su Finansinio reglamento 63 straipsnio 5 dalies a ir b punktuose reikalaujama informacija, bus vykdomas SFC 2014 sistemoje.

3 priede pateiktas orientacinis programos institucijų darbo tvarkaraštis, kad programos institucijos galėtų pateikti Komisijai pirmiau aprašytus patikinimo dokumentus iki teisės aktuose nustatyto kiekvienų metų vasario 15 d. termino.

VI rekomenduojama aiškiai paskirstyti atsakomybę, taip užtikrinant, kad iš jos tarnybų ir tarpinių institucijų, kurioms perduotos tam tikros užduotys (jei tai taikytina), būtų gauti visi metinei santraukai parengti reikalingi duomenys. Jie turėtų apimti visas atliktos kontrolės sąrašą, jos rezultatų santrauką ir apžvalgą, taip pat informaciją apie pagrindines nustatytas problemas bei taisomuosius veiksmus, kurių imtasi arba planuojama imtis.

Be to, su AI reikėtų susitarti dėl atitinkamos informacijos apie galutinius audito rezultatus, visų galutinių audito ataskaitų sąrašo arba kryžminės nuorodos į atitinkamus MKA skirsnius pateikimo.

Gera administracine praktika būtų laikoma, jeigu VI užtikrintų, kad visa metinei santraukai ir valdymo pareiškimui parengti reikalinga informacija būtų peržiūrima atitinkamu lygmeniu ir konsoliduojama, likus pakankamai laiko iki valdymo pareiškimo pasirašymo.

Remiantis BNR 83 straipsnio 1 dalies c punktu, jei nepateikiami kurie nors Finansinio reglamento 63 straipsnio 5 dalyje reikalaujami dokumentai, t. y., be kitų dokumentų, valdymo pareiškimas arba metinė santrauka, Komisijos leidimus suteikiantis pareigūnas gali pertraukti tarpinio mokėjimo terminą.

1 PRIEDAS. METINĖS SANTRAUKOS FORMA

*Metinė galutinių audito ataskaitų ir atliktos kontrolės santrauka, įskaitant sistemose nustatytų klaidų ir trūkumų pobūdžio bei **masto** analizę, taip pat taisomieji veiksmai, kurių imtasi arba planuojama imtis.*

A) Galutinių audito ataskaitų santrauka, kai galutinės audito ataskaitos priimtos dėl:

- įdiegtos programos VKS auditų... (CCI Nr. ir pavadinimas);
- per ataskaitinius metus, pasibaigusius... (metų) birželio 30 d., deklaruotų išlaidų auditų;
- BNR 127 straipsnio 5 dalies a punkte ir Finansinio reglamento 63 straipsnio 5 dalies a punkte nurodytų sąskaitų auditų.

<u>Audito tipas</u>	<u>Audito rezultatai</u>	<u>Nustatytų klaidų ir trūkumų pobūdžio bei masto analizė</u>	<u>Taisomieji veiksmai, kurių imtasi arba planuojama imtis</u>
<u>Sistemos auditai</u>	Nuoroda į ataskaitas ir (arba) masto aprašas arba kryžminė nuoroda į MKA (KĮR IX priedo 10.1 lentelė)	Nuoroda į ataskaitas ir (arba) masto aprašas arba kryžminė nuoroda į MKA (KĮR IX priedo 4.3, 4.4, 4.6 skirsniai)	Nuoroda į ataskaitas ir (arba) masto aprašas arba kryžminė nuoroda į MKA (KĮR IX priedo 4.4, 4.5 skirsniai)
<u>Veiksmų auditai</u>	Nuoroda į ataskaitas ir (arba) veiksmų sąrašas arba kryžminė nuoroda į MKA (KĮR IX priedo 10.2 lentelė ir 5.13 skirsnis)	Nuoroda į ataskaitas ir (arba) veiksmų sąrašas arba kryžminė nuoroda į MKA (KĮR IX priedo 5.7, 5.10, 5.11 skirsniai)	Nuoroda į ataskaitas ir (arba) veiksmų sąrašas arba kryžminė nuoroda į MKA (KĮR IX priedo 5.8, 5.11, 5.12 skirsniai)
<u>Sąskaitų auditai</u>	Nuoroda į ataskaitas ir (arba) masto aprašas arba kryžminė nuoroda į MKA (KĮR IX priedo 6.3 skirsnis)	Nuoroda į ataskaitas ir (arba) masto aprašas arba kryžminė nuoroda į MKA (KĮR IX priedo 6.4 skirsnis)	Nuoroda į ataskaitas ir (arba) masto aprašas arba kryžminė nuoroda į MKA (KĮR IX priedo 6.3 skirsnis)
Pataisų, padarytų sąskaitose dėl aptiktų pažeidimų prieš galutinį tarpinio mokėjimo prašymą			

pateikiant Komisijai ir po jo pateikimo, suma.		
	Iki galutinio tarpinio mokėjimo prašymo pateikimo <u>Visa suma (EUR)</u>	Po galutinio tarpinio mokėjimo prašymo pateikimo (žr. išlaidų sutikrinimo lentelę, Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 1011/2014 VII priedo 8 priedėlis) <u>Visa suma (EUR)</u>
<u>1</u> <u>prioritetinė kryptis</u>		
<u>2</u> <u>prioritetinė kryptis</u>		

B) Atliktos išlaidų, susijusių su ataskaitiniais metais, pasibaigusiais ... (metų) birželio 30 d., kontrolės santrauka: **administraciniai valdymo patikrinimai** pagal BNR 125 straipsnio 5 dalies a punktą

Šioje formoje glaustai aprašykite arba pateikite santrauką apie:

- taikytą metodiką ir atlikto rizikos vertinimo duomenis: ar tikrintas kiekvienas išlaidų straipsnis, ar tikrinta imtis. Antruoju atveju nurodykite, pagal ką sudaryta imtis, pvz., pagal naudos gavėjų tipą, išlaidų kategoriją, straipsnių vertę, ankstesnę patirtį ir pan. Jeigu Komisija pagal BNR 124 straipsnio 3 dalį prašė aprašyti vadovaujančiosios institucijos vykdomas funkcijas ir procedūras, pakaktų nuorodos į atitinkamą šio aprašo skirsnį. Jeigu metodika pasikeičia, šiame metinės santraukos skirsnyje reikėtų pateikti atnaujintą informaciją;
- pagrindinius rezultatus ir aptiktų klaidų tipą (-us);
- atlikus šią kontrolę padarytas išvadas ir pagal jas pritaikytas taisomąsias priemones, pvz., dėl VKS veikimo, ypač kai aptinkama sisteminių pažeidimų, dėl poreikio atnaujinti valdymo patikrinimų metodiką ir nurodymus arba gaires naudos gavėjams ir t. t.;
- pagal prioritetines kryptis, remiantis atliktais išlaidų, kurias ketinama įtraukti į sąskaitas, valdymo patikrinimais, pritaikytas finansines pataisas.

Taikytos metodikos aprašas		
<p align="center"><u>Pagrindiniai rezultatai ir nustatyti faktų tipas</u></p> <p>(Pasirinkite iš sąrašo)</p> <p>Netinkami finansuoti projektai Projekto tikslai nepasiekti Netinkamos finansuoti išlaidos Audito seka Viešieji pirkimai Valstybės pagalba Finansinė priemonė Veiksmai, iš kurių gaunama pajamų Duomenų ir rodiklių patikimumas Informavimo ir viešinimo priemonės Aplinkos apsaugos taisyklės Supaprastintas išlaidų apmokėjimas Veiksmų ilgalaikiškumas Moterų ir vyrų lygybė, lygios galimybės Nediskriminavimas Patikimas finansų valdymas</p> <p>[Kita] (nurodykite)</p> <p>Arba, jei įmanoma, išvardykite pagrindinius nustatytų faktų tipus pagal 2 priede nurodytas kategorijas (ir galbūt pakategores).</p>		<p>Padarytos išvados ir taisomieji veiksmai, kurių imtasi arba planuojama imtis [priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio, t. y. to, ar pažeidimas pavienis, ar sisteminis]</p>
<p>Pataisų, dėl aptiktų pažeidimų padarytų sąskaitose prieš galutinį tarpinio mokėjimo prašymą pateikiant Komisijai ir po jo pateikimo, suma pagal prioritetinę kryptį.</p>		
	<p>Iki galutinio tarpinio mokėjimo prašymo pateikimo</p> <p><u>Visa suma (EUR)</u></p>	<p>Po galutinio tarpinio mokėjimo prašymo pateikimo (žr. išlaidų sutikrinimo lentelę, Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 1011/2014 VII priedo 8 priedėlis)</p> <p><u>Visa suma (EUR)</u></p>
<u>1 prioritetinė kryptis</u>		
<u>2 prioritetinė kryptis</u>		

C) Atliktos išlaidų, susijusių su ataskaitiniais metais, pasibaigusiais ... (metų) birželio 30 d., kontrolės santrauka: valdymo patikrinimai vietoje pagal BNR 125 straipsnio 5 dalies b punktą

Šioje formoje nurodykite bendrą atliktų patikrinimų vietoje skaičių ir glaustai aprašykite arba pateikite santrauką apie:

- taikytą metodiką, patikrinimų tikslą (patvirtinti arba papildyti administracinių patikrinimų rezultatus); tikrintus aspektus ir t. t. Jeigu Komisija pagal BNR 124 straipsnio 3 dalį prašė aprašyti VI vykdomas funkcijas ir procedūras, pakaktų nuorodos į atitinkamą šio aprašo skirsnį. Jeigu metodika pasikeičia, šiame metinės santraukos skirsnyje reikėtų pateikti atnaujintą informaciją;
- pagrindinius rezultatus ir aptiktų klaidų tipą;
- atlikus šią kontrolę padarytas išvadas ir pagal jas pritaikytas taisomąsias priemones dėl valdymo ir kontrolės sistemos veikimo, ypač kai aptinkama sisteminių pažeidimų ar dėl poreikio atnaujinti valdymo patikrinimų metodiką ir (arba) nurodymus ar gaires naudos gavėjams ir t. t.;
- pagal prioritetines kryptis, remiantis atliktais išlaidų, kurias ketinama įtraukti į sąskaitas, patikrinimais vietoje, pritaikytas finansines pataisas.

Taikytos metodikos aprašas	
<p><u>Pagrindiniai rezultatai ir nustatytų faktų tipas</u></p> <p><u>(Pasirinkite iš sąrašo)</u></p> <p>Netinkami finansuoti projektai Projekto tikslai nepasiekti Netinkamos finansuoti išlaidos Audito seka Viešieji pirkimai Valstybės pagalba Finansinė priemonė Veiksmai, iš kurių gaunama pajamų Duomenų ir rodiklių patikimumas Informavimo ir viešinimo priemonės Aplinkos apsaugos taisyklės Supaprastintas išlaidų apmokėjimas Veiksmų ilgalaikiškumas Moterų ir vyrų lygybė, lygios galimybės Nediskriminavimas Patikimas finansų valdymas [Kita] (nurodykite)</p> <p><u>Arba, jei įmanoma, išvardykite pagrindinius nustatytų faktų tipus pagal 2 priede nurodytas kategorijas (ir galbūt pakategorės).</u></p>	<p>Padarytos išvados ir taisomieji veiksmai, kurių imtasi arba planuojama imtis [priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio, t. y. to, ar pažeidimas pavienis, ar sisteminis]</p>

Pataisų, dėl aptiktų pažeidimų padarytų sąskaitose prieš galutinį tarpinio mokėjimo prašymą pateikiant Komisijai ir po jo pateikimo, suma pagal prioritetinę kryptį:

	Iki galutinio tarpinio mokėjimo prašymo pateikimo	Po galutinio tarpinio mokėjimo prašymo pateikimo (žr. išlaidų sutikrinimo lentelę, Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 1011/2014 VII priedo 8 priedėlis)
	<u>Visa suma (EUR)</u>	<u>Visa suma (EUR)</u>
<u>1</u> prioritėtinė kryptis		
<u>2</u> prioritėtinė kryptis		

2 PRIEDAS. VALDYMO PATIKRINIMŲ METU NUSTATYTŲ FAKTŲ TIPOLOGIJA

Kategorija	Nuor.	Pakategorė
Viešieji pirkimai – skelbimas apie pirkimą ir pirkimo specifikacijos	1.1	Apie pirkimą nebuvo paskelbta arba nepagrįstai tiesiogiai sudaryta sutartis (t. y. neteisėta neskelbiamų derybų procedūra)
	1.2	Dirbtinis viešojo darbų, paslaugų ar prekių pirkimo sutarčių suskaidymas
	1.3	Nepakankamas pagrindimas, kodėl pirkimas nebuvo suskaidytas dalimis
	1.4	Termino, per kurį turi būti pateikti pasiūlymai arba prašymai dalyvauti, nesilaikymas arba Nepratęstas terminas, per kurį turi būti pateikti pasiūlymai, atlikus reikšmingų pirkimo dokumentų pakeitimų
	1.5	Nepakankamas laikas, per kurį potencialūs konkurso dalyviai ir (arba) kandidatai turi gauti konkurso dokumentus, ar konkurso dokumentų gavimo apribojimai
	1.6	Nepaskelbta apie termino, per kurį turi būti pateikti pasiūlymai, pratęsimą arba nepratęstas terminas, per kurį turi būti pateikti pasiūlymai
	1.7	Atvejai, kai nepagrįstai pasirenkama konkurso procedūra su derybomis arba konkurencinis dialogas
	1.8	Direktyvoje nustatytos elektroninio ir bendro pirkimo tvarkos nesilaikymas
	1.9	Skelbime apie pirkimą nenurodyti atrankos ir (arba) sutarties sudarymo kriterijai (ir jų lyginamasis svoris), sutarties vykdymo sąlygos arba techninės specifikacijos arba Nepakankamai išsamiai aprašyti sutarties sudarymo kriterijai ir jų lyginamasis svoris arba Nepranešta ir (arba) nepaskelbta apie paaiškinimus ir (arba) papildoma informacija
	1.10	Taikomi: – pasiūlymų atmetimo ir atrankos, sutarčių sudarymo kriterijai arba – sutarčių vykdymo sąlygos, arba – techninės specifikacijos,

		kurie yra <u>diskriminaciniai</u> dėl nepagrįstų nacionalinių, regioninių ar vietos aspektų
	1.11	Taikomi: – pasiūlymų atmetimo ir atrankos, sutarčių sudarymo kriterijai arba – sutarčių vykdymo sąlygos, arba – techninės specifikacijos, kurie nėra diskriminaciniai pirmiau nurodyto pažeidimo tipo prasme, tačiau jais vis tiek <u>ribojamos</u> ekonominės veiklos vykdytojų <u>galimybės</u>
	1.12	Nepakankamai arba netiksliai apibrėžtas sutarties dalykas
	1.13	Subrangos ribojimas
Viešieji pirkimai – dalyvių atranka ir pasiūlymų vertinimas	1.14	Atrankos kriterijai (arba techninės specifikacijos) buvo pakeisti po vokų su pasiūlymais atplėšimo arba buvo taikomi neteisingai.
	1.15	Pasiūlymų vertinimas taikant kriterijus, kurie skiriasi nuo kriterijų, nurodytų skelbime apie pirkimą arba pirkimo specifikacijose arba Vertinimas taikant papildomus sutarties sudarymo kriterijus, kurie nebuvo paskelbti
	1.16	Nepakankama sutarties sudarymo audito seka
	1.17	Derybos sudarant sutartį, įskaitant laimėjusio pasiūlymo keitimas vertinimo metu
	1.18	Neteisėtas kandidatų ir (arba) dalyvių bendravimas su perkančiąja organizacija iki konkurso
	1.19	Konkurso procedūra su derybomis, kai atliekami esminiai skelbime apie pirkimą arba pirkimo specifikacijose nustatytų sąlygų pakeitimai
	1.20	Nepagrįstai mažos kainos pasiūlymų nepagrįstas atmetimas
	1.21	Interesų konfliktas, turintis poveikio pirkimų procedūros eigai
	1.22	Viešųjų pirkimų klastojimas (nustatytas konkurentų ir (arba) konkurencijos tarnybos)

Viešieji pirkimai – sutarties vykdymas	1.23	Sutarties nuostatų, nurodytų skelbime apie pirkimą arba pirkimo specifikacijose, pakeitimas
Viešieji pirkimai – kita	1.24	Kita
Valstybės pagalba	2.1	Nepranešimas apie valstybės pagalbą
	2.2	Taikoma neteisinga pagalbos schema
	2.3	Neteisingai taikoma pagalbos schema
	2.4	Nevykdomi stebėsenos reikalavimai
	2.5	Taikant pagalbos schemą neatsižvelgta į orientacines investicijas
	2.6	Taikant pagalbos schemą nevertinamos pajamos
	2.7	Neatsižvelgiama į pagalbos skatinamąjį poveikį
	2.8	Neatsižvelgiama į pagalbos intensyvumą
	2.9	Viršyta <i>de minimis</i> riba
	2.10	VESP taikymo klaida
	2.11	Kita valstybės pagalba
Projektai, iš kurių gaunama pajamų	3.1	Neteisingai apskaitomos gautos veiksmo pajamos
	3.2	Neteisingai apskaičiuotas finansavimo trūkumas
Finansinės priemonės	4.1	Kontroliuojančiųjų fondų įgyvendinimo sąlygų nesilaikymas
	4.2	Finansų tarpininkų atrankos taisyklių nesilaikymas
	4.3	Esminių verslo plano dalių nebuvimas
	4.4	Investavimo strategijos nebuvimas ir (arba) jos neatitiktis programos tikslams
	4.5	Finansų inžinerijos priemonės (FIP) struktūros pakeitimas nesilaikant nustatytų taisyklių
	4.6	Finansavimo sutarties nebuvimas
	4.7	Esminių finansavimo sutarties dalių nebuvimas
	4.8	Finansavimo sutarties pažeidimas: nacionalinis bendras finansavimas išmokamas neveiksmingai FIP lygmeniu

	4.9	Atskiro finansinio padalinio nebuvimas finansų įstaigoje
	4.10	Investicijos neatitinka reikalavimų
	4.11	Galutinis gavėjas neatitinka reikalavimų
	4.12	Valdymo sąnaudos ir (arba) mokesčiai neatitinka reikalavimų
	4.13	Nesuderinama valstybės pagalba
	4.14	Neteisingai naudojamos už programos įnašą gautos palūkanos
	4.15	Neteisingai naudojama išteklių grąža
	4.16	Kitos finansinės priemonės
Trūkstama pagrindžiamoji informacija arba dokumentacija	5.1	Trūkstama arba neteisinga pagrindžiamoji informacija arba dokumentacija
	5.2	Nėra audito sekos arba ji neišsami
Netinkamas finansuoti projektas	6.1	Projektas neatitinka reikalavimų
	6.2	Nepasiektas projekto tikslas
Apskaitos ir skaičiavimo klaidos projekto lygmeniu	7.1	Apskaitos ir skaičiavimo klaidos projekto lygmeniu
Kitos netinkamos finansuoti išlaidos	8.1	Išlaidos patirtos iki tinkamumo finansuoti laikotarpio arba jam pasibaigus
	8.2	Naudos gavėjas nepadengė išlaidų
	8.3	Išlaidos nesusijusios su projektu
	8.4	Išlaidos nepriskiriamos tinkamai finansuoti sričiai
	8.5	Reikalavimų neatitinkantis PVM ar kiti mokesčiai
	8.6	Žemės ar nekilnojamojo turto įsigijimo taisyklių nesilaikymas
	8.7	Netinkamas finansuoti naudos gavėjas
	8.8	Dvigubas finansavimas
	8.9	Kitos netinkamos finansuoti išlaidos
Aplinkos apsaugos taisyklės	9.1	Aplinkos apsaugos reikalavimų („Natura 2000“, PAV,..) nesilaikymas
Lygios galimybės / Nediskriminavimas	10.1	Lygių galimybių principo nesilaikymas
Informavimo ir viešinimo priemonės	11.1	Naudos gavėjas neinformuotas apie ES paramą
	11.2	Nėra skelbimų lentos
	11.3	Nėra atminimo stendo
Supaprastintas išlaidų apmokėjimas	12.1	Netinkama metodika (išankstinė, sąžininga, patikrinama ir teisinga)

	12.2	Netinkamai taikoma metodika (standartinė ar kitokia)
Patikimas finansų valdymas	13.1	Patikimo finansų valdymo principo nesilaikymas
Duomenų apsauga	14.1	Duomenų apsaugos taisyklių nesilaikymas
Veiklos rodikliai	15.1	Neteisingi produkto duomenys
	15.2	Neteisingi rezultato duomenys

3 PRIEDAS. ORIENTACINIS TVARKARAŠTIS

